

Katten

Tove Ditlevsen

1 De sad overfor hinanden i toget, og der var ikke noget særligt ved nogen af dem; det var ikke den slags mennesker, man hefter blikket ved, når det er træt af at stirre på det sædvanlige landskab, der synes at fare toget imøde på lang afstand og så står stille et sekund for at danne et roligt billede af bløde grønne kurver og små huse og haver, hvis løv sitrer og blir
5 gråligt af røgen, der flager bagud af toget som en lang osende vimpel. Man gættede ikke, for at få tiden til at gå, på om de var gift eller ej, om de havde børn, hvor gamle de var, hvad de bestilte osv. Der stod ægteskab og kontorarbejde i deres udtryksløse øjne. Manden gemte sit ansigt bag avisen, og kvinden så ud til at være faldet i søvn. Sådan sad de hver morgen og aften på de tidspunkter, hvor kontor- og forretningsfolk tar ud og hjem. Som
10 oftest på samme plads i den sidste vogn. Forresten var der nogle dage fornylig, hvor hun ikke var med, måske var hun syg. Så sad han der alene, og for andre at se gjorde det ingen forskel. Han bredte avisen ud og læste den omhyggeligt, foldede den pænt sammen og lod den ligge på sædet, når han stod af. En ganske almindelig pæn kontormand i tredverne. Det var på den kolde årstid, så måske havde hun influenza.

15 Han rørte let ved hendes knæ: „Nu er vi der,” sagde han.

Det var overflødigt, for hun havde ikke sovet. Hun rejste sig og tog sin taske i nettet, rettede lidt på hatten og gik foran ham ud af toget. Han betragtede hende fra siden, da de gik henad vejen mod deres hus. Hun så træt ud, det gjorde hun altid. Hun fejlede ikke det mindste og havde ikke mere at bestille end andre kvinder, der passede deres hus samtidig
20 med, at de arbejdede ude, snarere mindre, de havde jo ingen børn. Men hun havde tillagt sig en mine, som om hun bar alverdens byrder. Sådan forekom det ham i det mindste, og det irriterede ham. I den sidste tid blev han let irriteret. – Han strammede læberne til en smal streg og rømmede sig:

„Er katten derhjemme endnu?” spurgte han.

25 „Det tror jeg nok,” sagde hun, „jeg ville ikke jage den ud i den kulde.”

Han rynkede brynene og tav. Dyret havde sneget sig ind på dem ganske langsomt. En aften, de kom hjem sammen, stod den og mjavede uden for døren. Så gav hun den lidt mælk og lod den løbe. Næste morgen stod den der igen, og han kastede en sten efter den, da de gik. Men om aftenen lukkede hun den ind, fordi det var frostvejr, og det lod til, at den ikke
30 havde andre steder at gå hen. Om morgenen stank der af katteskidt i hele huset, bæstet var ikke engang renligt. Den spandt undskyldende op ad deres ben, og hun fo'r rundt og gjorde rent efter den og pøsede salmiakspiritus over gulvet for at tage lugten.

Så begyndte striden om katten. Han lukkede den ud, og hun lod den komme ind igen. Når de lå i sengen om aftenen, hørte de den svage mjaven uden for døren, og hun stod op
35 for at give den noget at spise, mens en uforståelig harme voksede frem i manden. „Du lukker den ikke ind,” råbte han efter hende. Men om morgenen var den alligevel nede i stuen og sprang med et elegant sæt op i hendes skød. Hun kælede for den: „Lille mis,” sagde hun, „bare du dog var renlig.” Hun blev selv helt bleg, når de sad og drak kaffe i den lugt. Da hun var på hospitalet, lykkedes det ham at blive af med den. Hver gang han fik øje på den
40 i nærheden af huset, smed han en sten efter den og ærgrede sig over, at han aldrig kunne ramme den. Men da hun kom hjem, var det første, hun spurgte efter, katten. Hun stod uden for huset og lokkede: „Lille mis, komseda, nu er mor hjemme igen.” Og den kom virkelig på hendes kalden, som om den hele tiden havde opholdt sig i nærheden og ventet på hende. Hun skrabede sneen af dørtrinnet og tog dyret ind i den varme stue. Hun lagde kinden ind
45 mod dens pels og fik tårer i øjnene: dit søde lille pus, hviskede hun. Han hadede sentiment-

talitet, og han hadede snavs og uorden. Hun kunne ofre sine kræfter og sin omhu på andre ting. Inderst inde var han glad for, at hun havde aborteret. Det barn ville have væltet hele deres tilværelse, der var gået så støt fremad i de seks år, de havde været gift. De havde eget hus og pæne møbler, passende venner, chefen til middag en gang om måneden. Et barn ville betyde, at hun måtte opgive sit arbejde, deres levestandard ville blive forringet, deres sociale position gå fløjten. Han følte det som en ulykke, og han prøvede at få også hende til at se fornuftigt på det. Men hun gik omkring med en blid forventning om sig og levede i en drømmeverden, hvor tørre tal og beregninger ikke nåede ind. „Et rigtigt levende lille barn, der er vores eget,” sagde hun undrende. „Huset? det er jo kun en død ting.”

55 Han syntes, hun svigtede deres fælles stræben, hun trak sig tilbage fra ham og var alene med dette ukendte fremmedlegeme. Det var, som om hun blev yngre og kønnere af det, og han følte en slags jalousi, fordi han ikke var med i hendes glæde. I hans barndomshjem havde de været seks søskende, og han huskede det som eet evindeligt tuderer og skænderi om penge, der aldrig slog til. Børn gør folk fattige.

60 Hvornår var katten kommet? Det var vist lige efter, at det var gået op for dem, at hun var gravid, men forøvrigt havde de to ting intet med hinanden at gøre. En morgen blev hun syg og i huj og hast kørt på hospitalet, det hele tog kun nogle få dage, og han begyndte at føle sig lettet. De kunne jo ikke gøre for det, og de havde vel også klaret det, hvis barnet var kommet, men det var bedre sådan. Han hentede hende fra hospitalet og havde blomster med, købt ud fra en uklar fornemmelse af, at hun burde trøstes. Men hun så ikke blomsterne og holdt dem kejtet og krampagtigt hele vejen hjem i bilen. Hun lod ham klappe sin hånd, men den lå som en fremmed, død genstand i hans. „Har du nu jaget katten ud?” havde hun spurgt, og han syntes, det var et sært spørgsmål, men kvinder havde nu engang ingen sans for dimensioner. Et par dage tog han mange hensyn og bar over med mangt og meget. Han hjalp hende med 70 opvasken om aftenen og fandt sig i kattens nærværelse. En enkelt gang fjernede han endda personligt dens efterladenskaber. Men da hun ikke syntes at lægge mærke til dette hensyn, holdt han op med det og opførte sig som før. Barnet nævnede de ikke. Kun en eneste gang, mens hun sad med katten i skødet, sagde hun: „Nå, nu er du vel glad igen?” Han forsvarede sig krænkede og syntes efterhånden selv, det i virkeligheden var ham, der gerne ville have haft et barn, og ham alene der sørgede over, at det ikke var blevet til noget. Ja, siden det ikke blev til noget, kunne han nok tillade sig at sørge over det. Bare hun havde sin kat, var hun lykkelig. Men det skulle han nok få en ende på. Det evindelige svineri.

Lugten slog dem imøde, såsnart de var kommet inden for døren. Han lukkede demonstrativt alle vinduerne op. Nu skulle det kræ ud. Han sparkede den ned fra stolen, mens hun 80 var ude i køkkenet, og den fo'r som en pil ud til hende. Han kunne høre hende småsnakke med den og hælde mælk op i dens underkop. Han lå på divanen, da hun kom ind med gulvspand og salmiak-os og tørklæde bundet om håret. Rengøringskone, tænkte han rasende.

Men en pludselig varme gled gennem ham ved at se hendes bøjede, smidige ryg, overraskende for ham selv. Det var så længe siden. „Grete,” kaldte han.

85 „Hvad er der?” Hun vendte sig ikke om.

„Kom lige herhen.”

Han rejste sig og stod så stille og skamfuld for hendes klare, spørgende blik. For fanden, tænkte han forbløffet, vi er da gift. Men hun gik forbi ham på sine fornuftige lave hæle og var pludselig så urimelig fremmed, som om han aldrig havde holdt hende i sine arme. Men 90 det var jo ikke min skyld, tænkte han med et ulmende, afmægtigt raseri, kunne jeg måske gøre for, at det gik i vasken?

Han stirrede på den lukkede dør og fik så øje på katten, der lå under skrivebordet og fulgte ham med sine rovdyrøjne. Den lå, som om den lurede på mus, ubevægelig og i tål-

modig spændthed. Han stod ganske stille midt på gulvet og mærkede den samme lurende
95 vagtsomhed fylde sine egne sanser. Han tog et skridt hen mod dyret, der krummede ryggen
og hvæsedede sagte. Så så han sig om efter noget at ramle efter den, men i det samme han tog
øjnene fra den, satte den i et spring ud af et af de åbne vinduer. Han lukkede dem et efter
et i alle tre stuer og gik så ud og undersøgte om hoved- og køkkendør var låsede. Lænet op
mod køkkenbordet betragtede han sin kone. Hun lod noget kød gå gennem maskinen og
100 fangede det i hænderne og ledte det ned i en skål, efterhånden som det kom krybende ud
af alle de små huller som lange lyse orm.

„Hvor blev katten af?” Hun så ikke op fra arbejdet.

Han trak på skulderen: „Hvor skulle jeg vide det fra?”

Hun så hurtigt op: „Du har lukket den ud,” sagde hun. Stemmen rystede lidt af vrede.

105 „Åh, du er jo ikke rigtig klog med den kat,” sagde han og forsøgte at le.

Hun vaskede hænderne og tørrede dem omhyggeligt, finger for finger, med bevægelser
som trak hun handsker på.

„Få fat i den,” sagde hun roligt.

Hans øjne veg tilside. Han ville sige noget. Der var en klump i struben på ham, som om
110 han var ved at græde. Hvad er der mon i vejen? tænkte han, hun hader mig næsten. Han
blev hjælpeløs i blikket og gik forbi hende ud ad køkkendøren.

„Mis,” lokkede han, „komseda, lille mis.” Hvis bare den kat kommer igen, tænkte han,
„så må alting endnu kunne blive godt.” Men den viste sig ikke. Han ledte i haven, og al
hans vrede var forsvundet for noget overvældende og ukendt, som han ikke vidste navn
115 for. Han ledte mellem træerne og i det snedækkede græs, han ledte bare efter en lille kat,
der gav en bunke besvær og ingen glæder, og der var ikke mening skabt i det. Han var en
mand, der altid havde ladet sig lede af sin forstand og var avanceret trin for trin på grund af
denne forstand. Han havde aldrig følt trang til at foretage sig noget meningsløst. Han havde
giftet sig med en køn pige af god familie, om nogle år blev han ganske givet kontorchef,
120 så kunne de måske tillade sig at have et barn. Grete kunne holde op med at arbejde – „lille
mis, misser” – han bad som for sit liv og vidste ikke hvorfor. Han var bange. Han bevægede
sig ad ukendte baner, han kendte ikke mere kvinden, der stod i køkkenet og krævede, at han
vendte tilbage med en skabet og urenlig kat. Han ville have hende som før, han ville kunne
tale til hende om almindelige ting, han ville holde hende i sine arme og føle besidderglæ-
125 den igen. Måske kunne han købe hende for den kat.

Den sad i et hjørne af udhuset og hvæsedede, da han nærmede sig. „Mis,” hviskede han
blidt, „du skal ikke være bange, kom nu ind til mor, komseda.”

Den smuttede mellem hans ben og sprang selv ind ad den åbne køkkendør. Hun stod
med den i armene, da han kom ind. Tårerne strømmede ned over dens pels. Hun kyssede
130 den på hodet, på poterne og sugede sine læber fast bag dens ører. Han så, hun rystede over
hele kroppen. „Grete,” kaldte han forskrækket. Hun slap dyret så pludseligt, som om hun
var blevet vækket af en dyb søvn. Derefter så hun længe på sine hænder, der havde kærtge-
net katten så lidenskabeligt. Hun løftede hodet og tog et usikkert skridt hen mod manden,
så standsede hun og strøg sig henover panden med bagsiden af hånden.

135 „Nå,” sagde hun, „jeg må vel se at få gjort maden færdig.”

Noget blødt sprang frem i hans sind, han ville gå hen og tage hende om skuldrene, nær-
me sig på en eller anden måde, måske ventede hun det, måske trængte hun til det. Men så
kom han pludselig til at tænke på, om naboerne mon havde set ham ligge og kravle rundt
mellem buskene og mjave.

140 Han rettede på slipset og gik ind i stuen igen. Katten fulgte efter ham og tog ikke øjnene
fra ham. Og skønt han lod som ingenting, var han sig hele tiden dens nærhed bevidst.